

**Steunpunt
Passend Onderwijs**

Een initiatief van de PO-Raad en de VO-raad

Verwerking resultaten betreffende de uitvraag naar:

De rol van van de samenwerkingsverbanden bij de overgang van
Primair onderwijs naar Voortgezet onderwijs.

Intro

Er is veel algemene informatie beschikbaar rondom de overgang van PO naar VO, maar veel minder informatie gericht op de overgang voor de doelgroep leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte. We weten dat de overgang voor deze doelgroep een kwetsbaar moment is.

Samenwerkingsverbanden (swv) hebben een verantwoordelijke taak om het beleid tussen swv po en vo in het kader van een doorlopende leerlijn af te stemmen. Deze taak wordt uiteraard opgepakt, maar er is nog weinig overzicht over de concrete invulling hiervan.

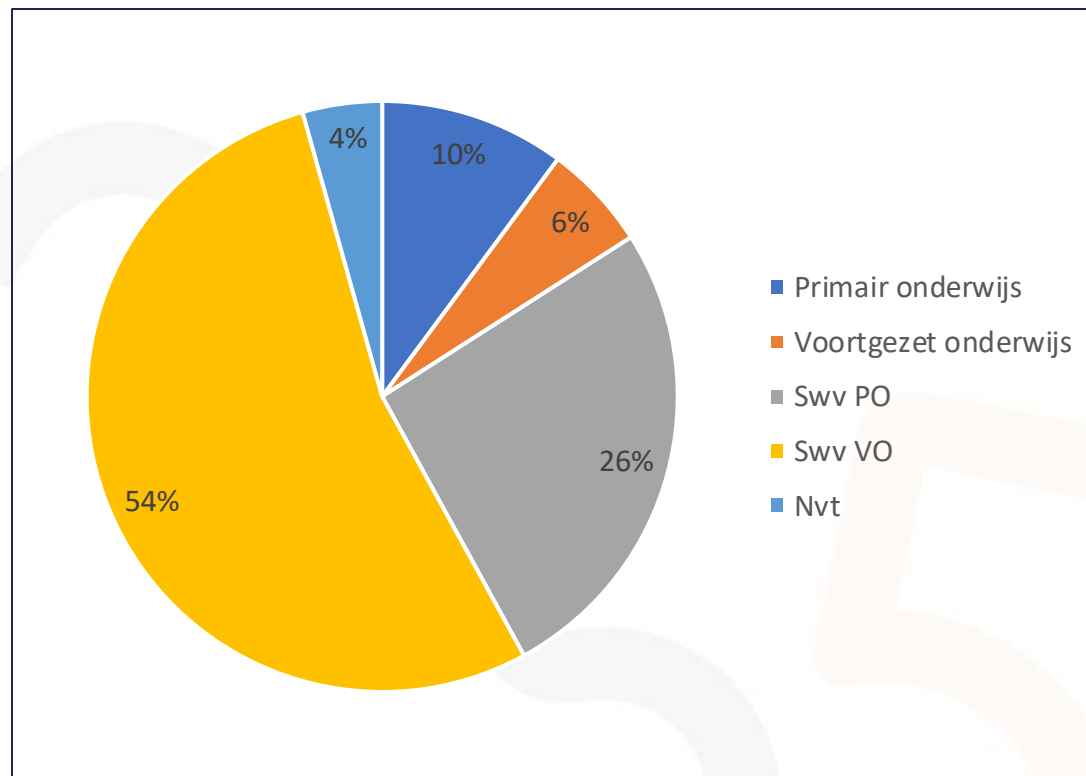
Het is belangrijk om meer aandacht aan dit onderwerp te besteden. Het Steunpunt Passend Onderwijs heeft in een eerste gesprek met NVS-NVL, LBBO, Sectorraad GO, vertegenwoordigers uit de samenwerkingsverbanden en Ouders en Onderwijs verkend op welke manier we hier aandacht aan kunnen besteden. Voorstel was om eerst een uitvraag te doen met als doel informatie op te halen, voorbeelden te verzamelen en aanbevelingen te kunnen doen.

Deze uitvraag is in september 2021 gedaan en de resultaten van de uitvraag zijn in dit document verwerkt.

Notities vooraf

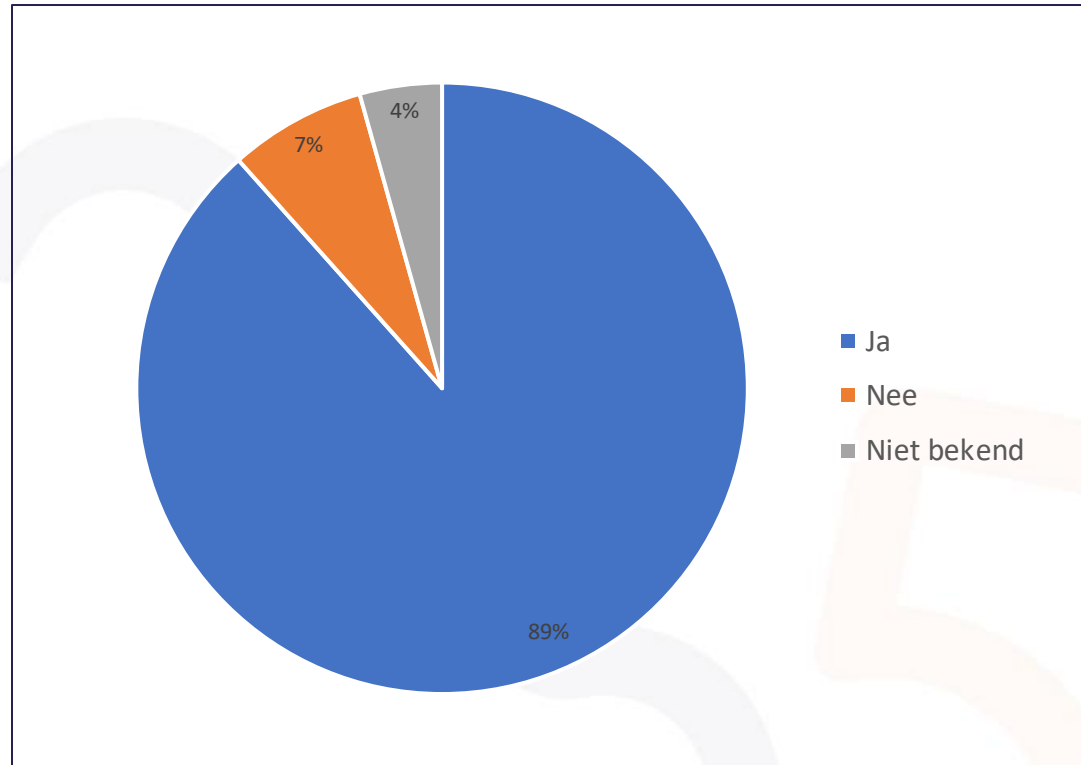
- Titel van de vragenlijst: Vragenlijst over de rol van swv po en vo voor leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte
- Het aantal bruikbaar ingevulde vragenlijsten: 69 respondenten
- De gestelde vragen zijn verdeeld in een aantal thema's
 - Algemene afspraken t.a.v. de overgang po-vo voor leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte
 - Het proces naar de overgang
 - Moment van advisering en overdracht: papieren vs. warme overdracht
 - Na de aanmelding
 - T.a.v. de start op het vo/vso
 - Ouders

Het model geeft inzicht in de verdeling waar de respondenten werkzaam zijn

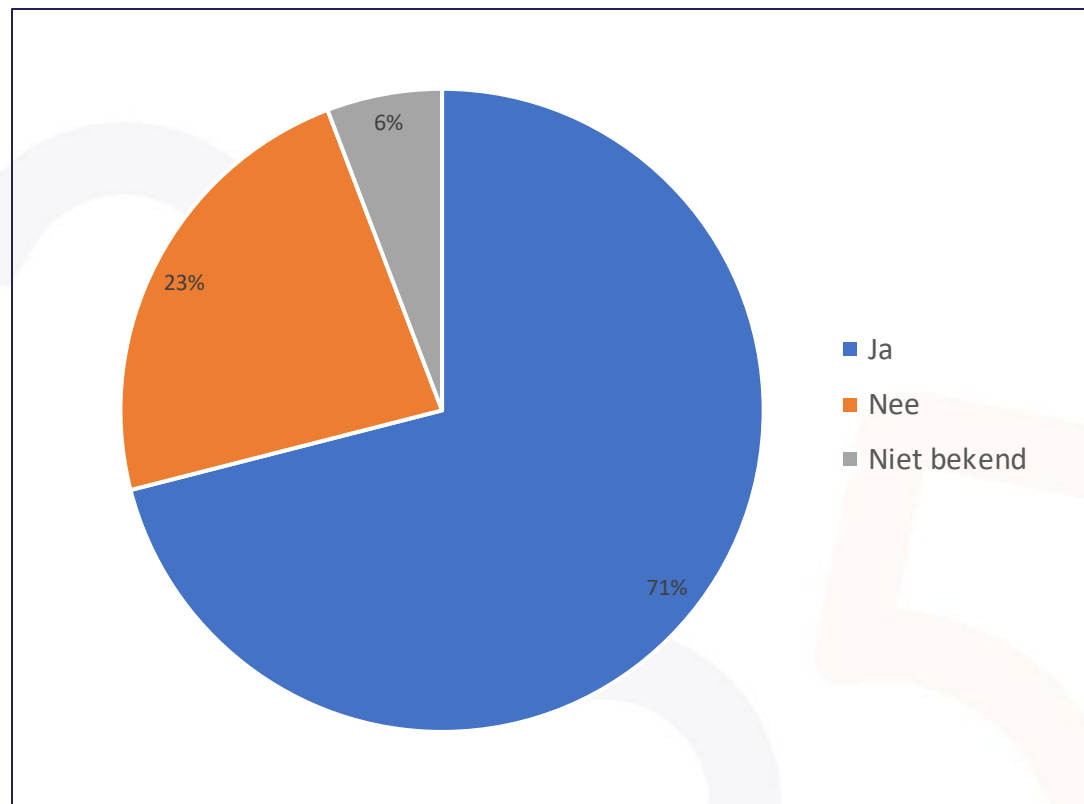
- De meerderheid van de respondenten is onderdeel van een samenwerkingsverband in het voortgezet onderwijs, iets meer dan een kwart van respondenten is onderdeel van een samenwerkingsverband in het primair onderwijs
- Respondenten hebben een verscheidenheid aan functies, te verdelen in o.a.:
 - Leidinggevenden,
 - Beleidsmedewerkers,
 - IB-ers,
 - Zorg/ondersteuningscoördinatoren

Zijn de samenwerkingsverbanden in de regio betrokken bij een (bestaande) overleggroep die gaat over de overgang po-vo?

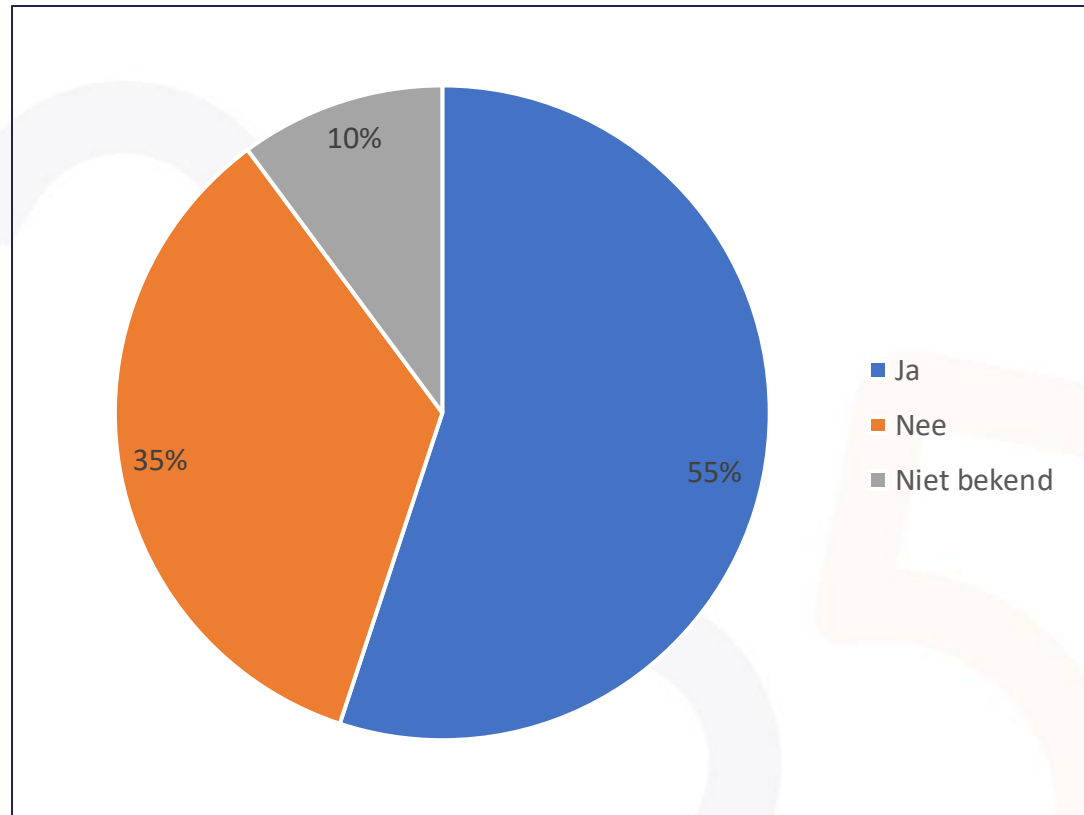
- Maar liefst 89% van de respondenten is betrokken bij een (bestaande) overleggroep die gaat over de overgang po-vo. Slechts een klein percentage (7%) is dat niet. En bij 4% van de respondenten is het niet bekend of er wordt deelgenomen aan een overleggroep.
- Toelichting van de respondenten blijkt een verschil in participatie aan de hand van actieve deelname, incidentiele overleggen en meer passieve betrokkenheid. Diverse structuren worden als voorbeeld gegeven, zoals: werkgroepen, netwerkgroepen, stuurgroepen en regiegroepen.
- Over het algemeen wordt aangegeven toch een vorm van overleg te hebben en afspraken te kunnen maken.

Is dit vastgelegd in een handreiking, protocol, stappenplan?

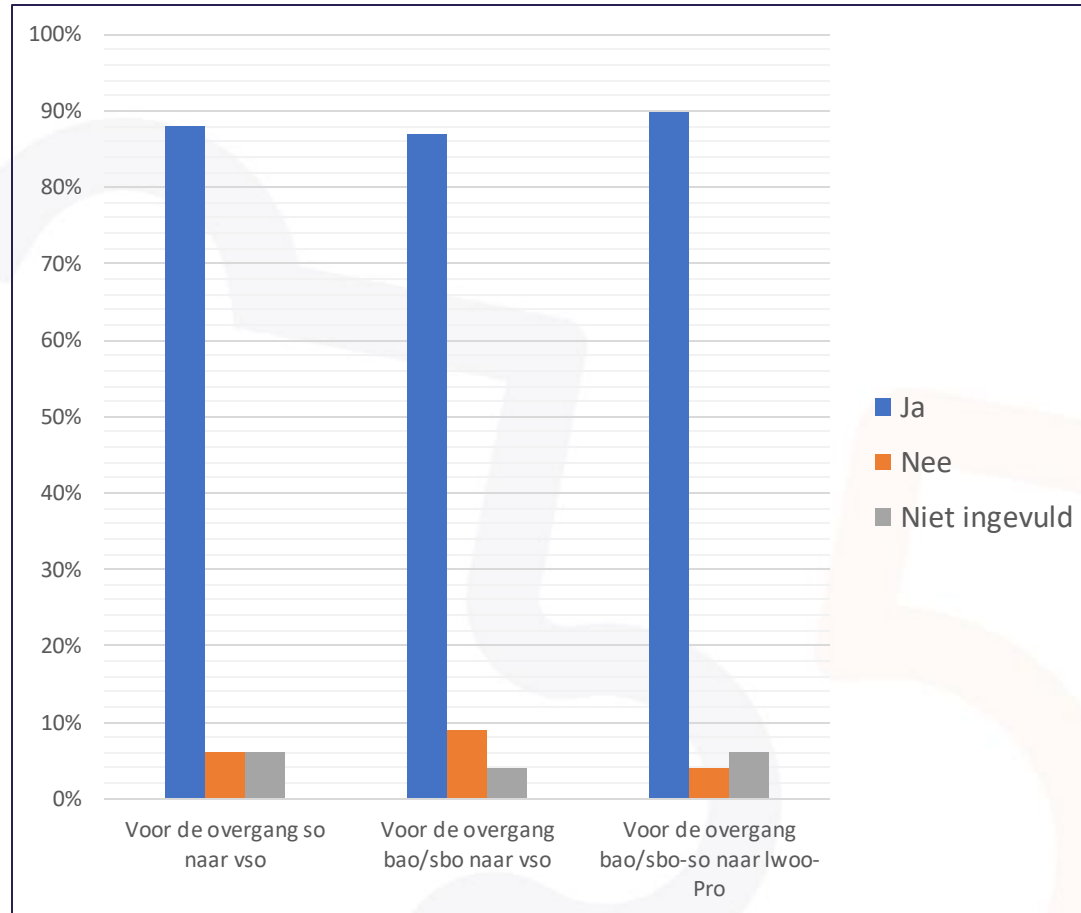
- Het overgrote deel van de respondenten (71%) geeft aan dit te hebben vastgelegd in een handreiking, protocol of stappenplan.
- Voorbeelden die worden genoemd als toelichting op het vastleggen zijn:
 - Algemene overgangsprocedure povo
 - Jaarplanningen
 - Wegwijzer POVO
 - Opdrachtbeschrijving met advies vanuit een samengestelde werkgroep
 - Interne werkwijzer
- Tevens wordt aangegeven dit wel op de planning te hebben staan of een eerste aanzet te hebben in de vorm van een handreiking.

Worden scholen/leraren geïnformeerd door swv po en vo over de verschillen in het ondersteuningsaanbod tussen swv po en vo?

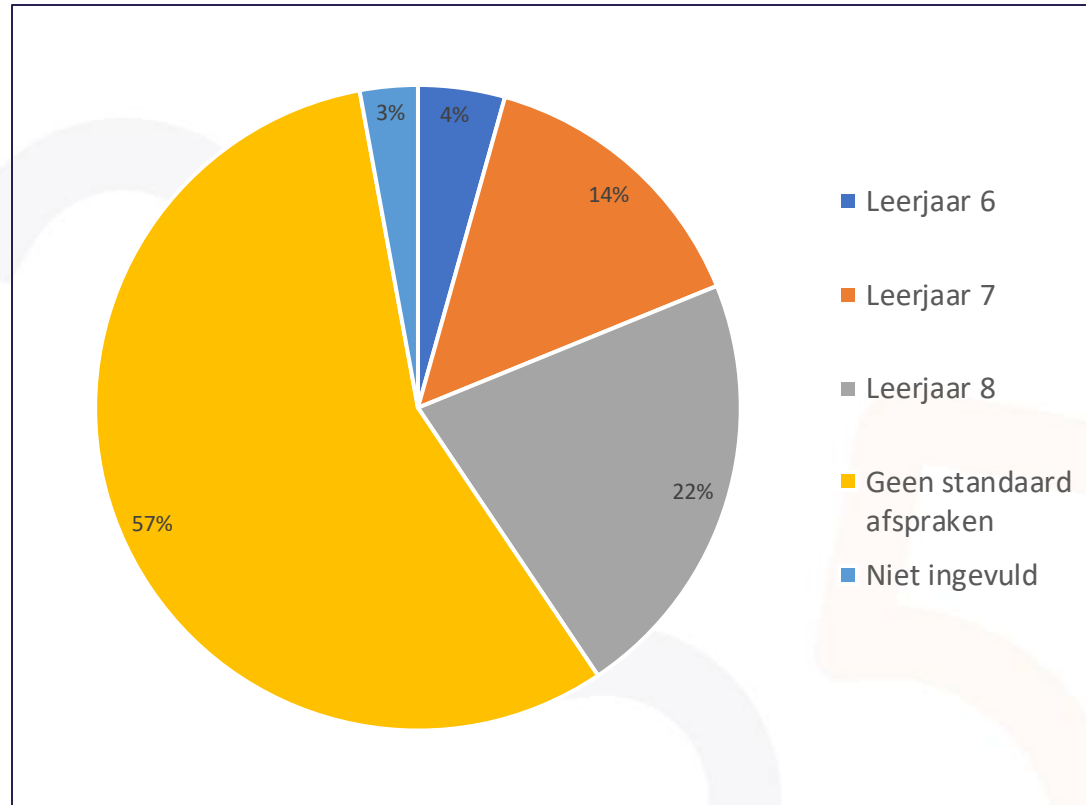
- Iets meer dan de helft van de respondenten (55%) geeft aan dat scholen/leraren worden geïnformeerd door swv po en vo over de verschillen in het ondersteuningsaanbod tussen swv po en vo. Echter, geeft 35% aan niet geïnformeerd te worden.
- Als toelichting wordt gegeven als het nog niet zo vanzelf gebeurd er wel informatie te verkrijgen is door het op te vragen.
- Kanalen en middelen die worden ingezet bij de informatievoorziening zijn o.a.:
 - (Jaarlijkse) Informatiebijeenkomsten
 - Informatie op de website
 - Flyers
 - Via IB-netwerk
 - Nieuwsbrief
 - Webinar

Zijn er vaste procedures/protocollen als het gaat om de overgang voor leerlingen waar een TLV voor moet worden aangevraagd?

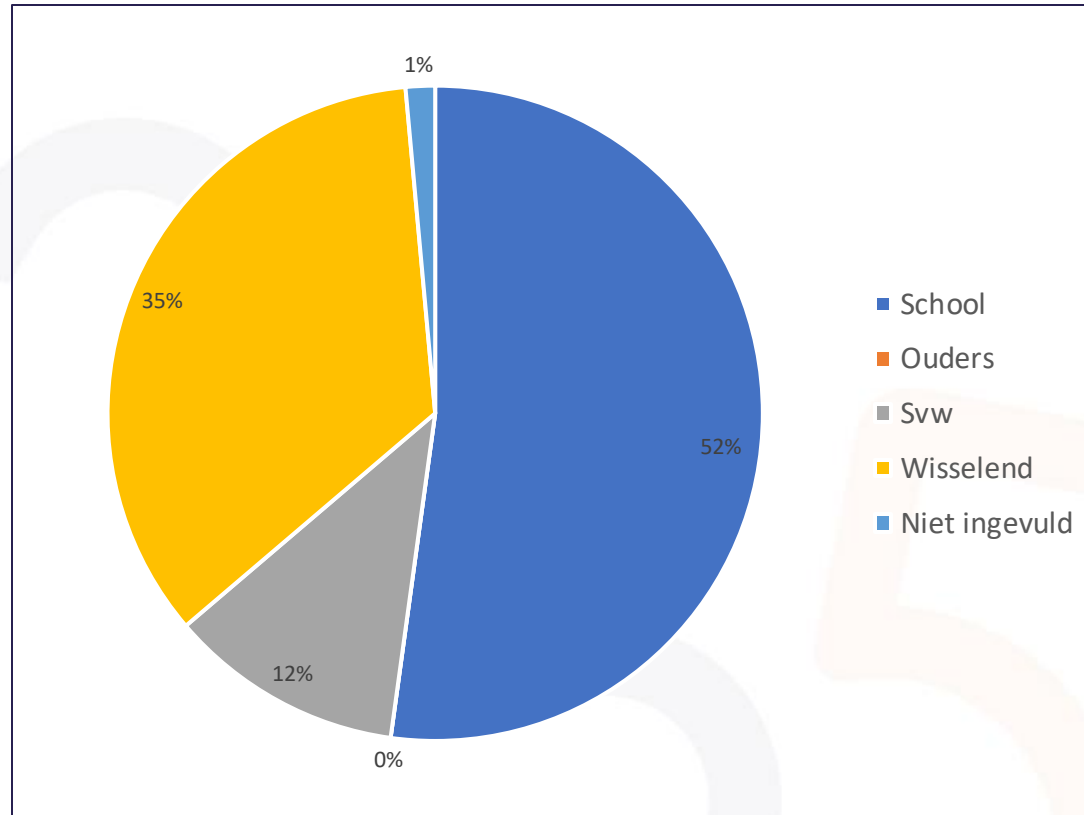
- Uit de antwoorden van de respondenten blijkt dat er vaste procedures / protocollen zijn als het gaat om de overgang voor leerlingen waar een toelaatbaarheidsverklaring (TLV) voor moet worden aangevraagd. Er zijn minimale verschillen in percentages voor de overgang van so naar vso (88%), voor de overgang van bao/sbo naar vso (87%) en voor de overgang bao/sbo-so naar lwoo-Pro (90%).

Is het samenwerkingsverband vroegtijdig betrokken bij individuele leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte (bao/sbao en so) als het gaat om de overgang naar vo/vso?

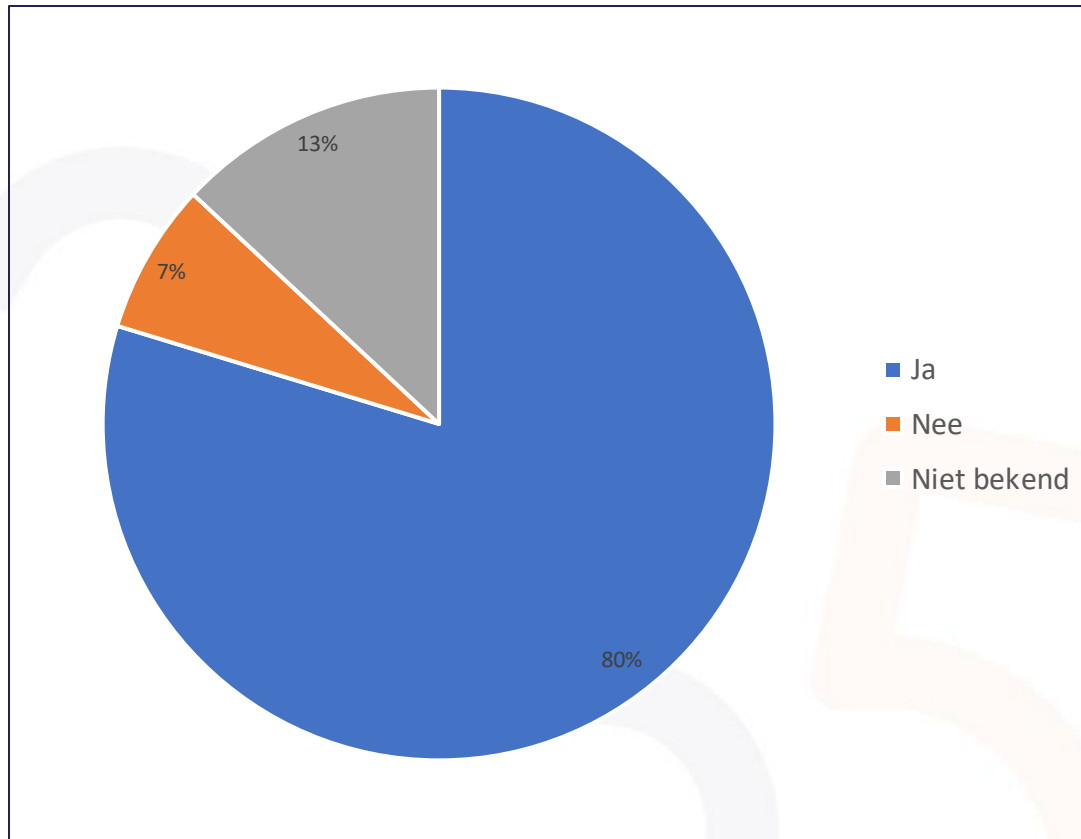
- Opvallend is dat de meerderheid van de respondenten (57%) aangeeft geen standaard afspraken te hebben, maar een afhankelijkheid te hebben met de desbetreffende casus.
- Tevens is aangegeven door de respondenten per leerjaar wanneer het swv betrokken wordt:
 - Leerjaren 6 (4%)
 - Leerjaar 7 (14%)
 - Leerjaar 8 (22%)
- In de toelichting wordt aangegeven dat swv PO vaker en eerder betrokken wordt dan swv VO. Ook wordt aangemerkt een verbeterslag hierin te moeten maken. Tot slot wordt vaak gekeken op individueel leerling-niveau, wat verklaart dat veel van de respondenten heeft aangegeven afhankelijk van de casus afspraken te maken.

Wie neemt hiertoe in het algemeen het initiatief?

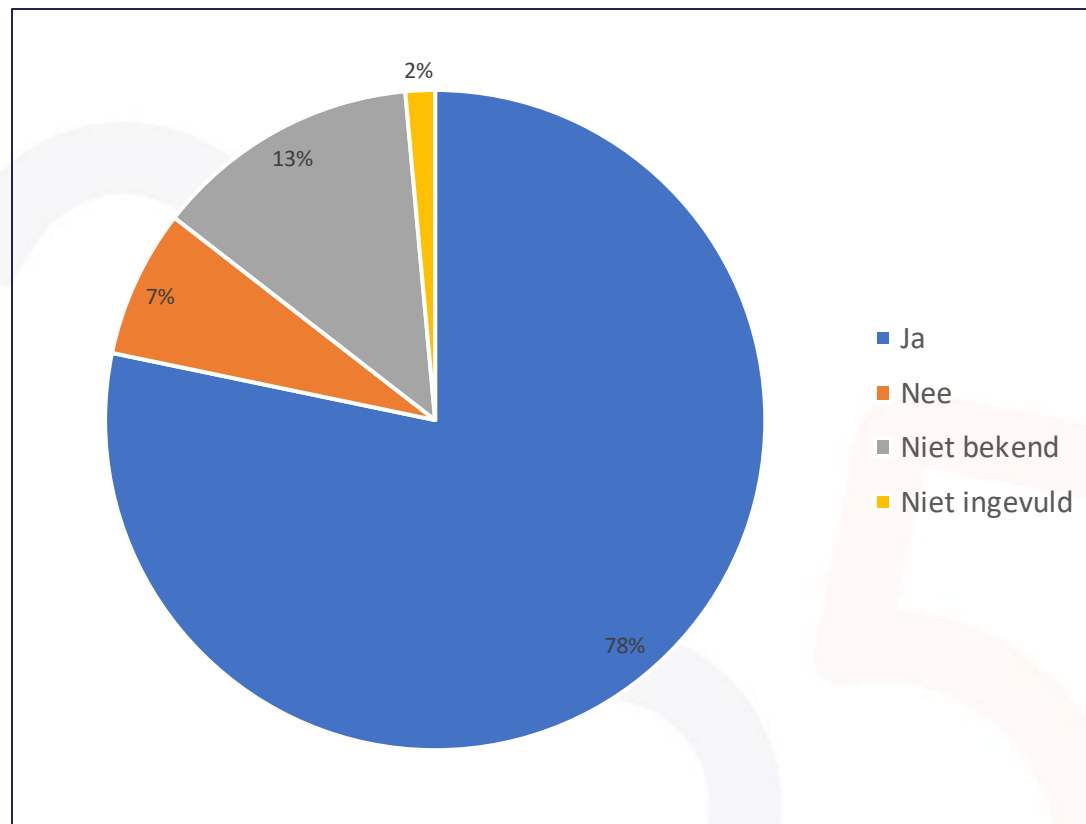
- Iets meer dan de helft van de respondenten (52%) geeft aan dat het initiatief genomen wordt door de school, maar ook dat het niet altijd een vast gegeven is (wisselend) wie initiatief neemt (35%).
- Uit de toelichting blijkt dat vaak de PO-school het eerste initiatief toont, maar dat dit vaak in overleg gaat met het swv of een (ambulant) begeleider/coach.

Zijn er afspraken over gegevensdeling (in het kader van dataminimalisatie)?

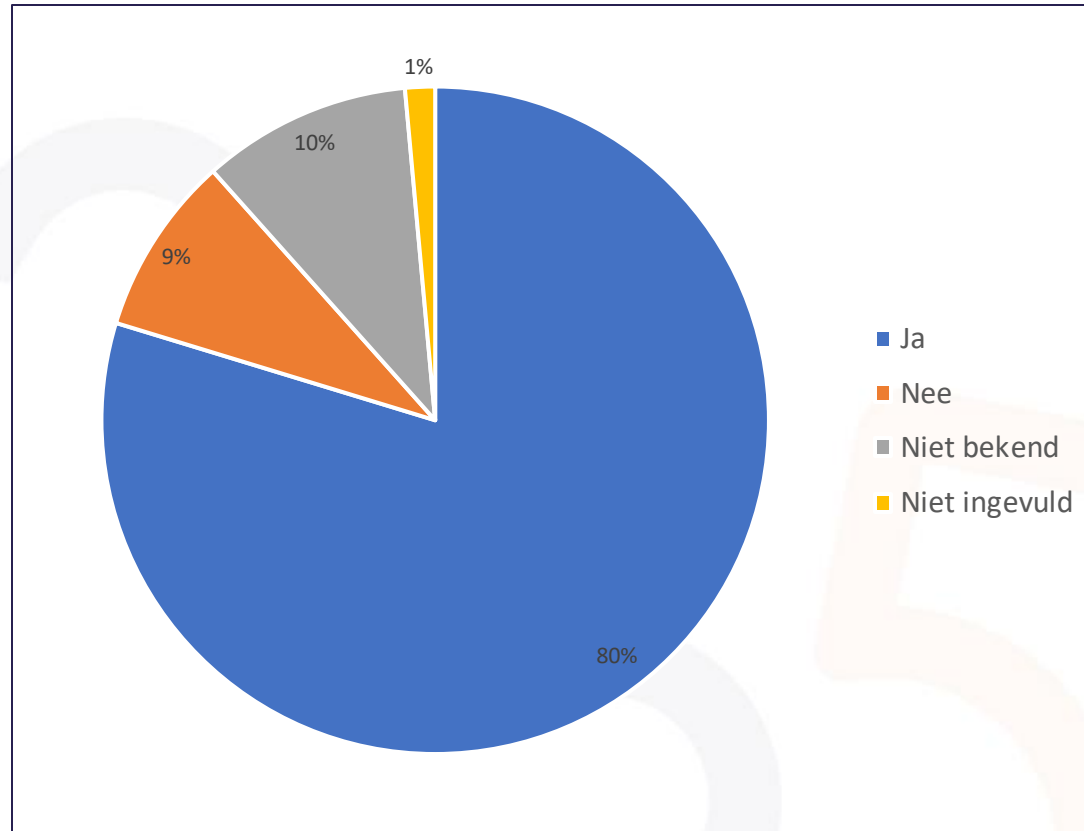
- 80% van de respondenten geeft aan dat er afspraken zijn over gegevensdeling (in het kader van dataminimalisatie). Slechts bij 7% is dat niet het geval.
- Uit de toelichting blijkt dat er veel initiatieven zijn AVG-gerelateerd. Tevens worden er (web)applicaties ingezet om de administratie voor PO en VO te minimaliseren.

Zijn er afspraken over het toevoegen van het OPP als aanvulling op het OKR?

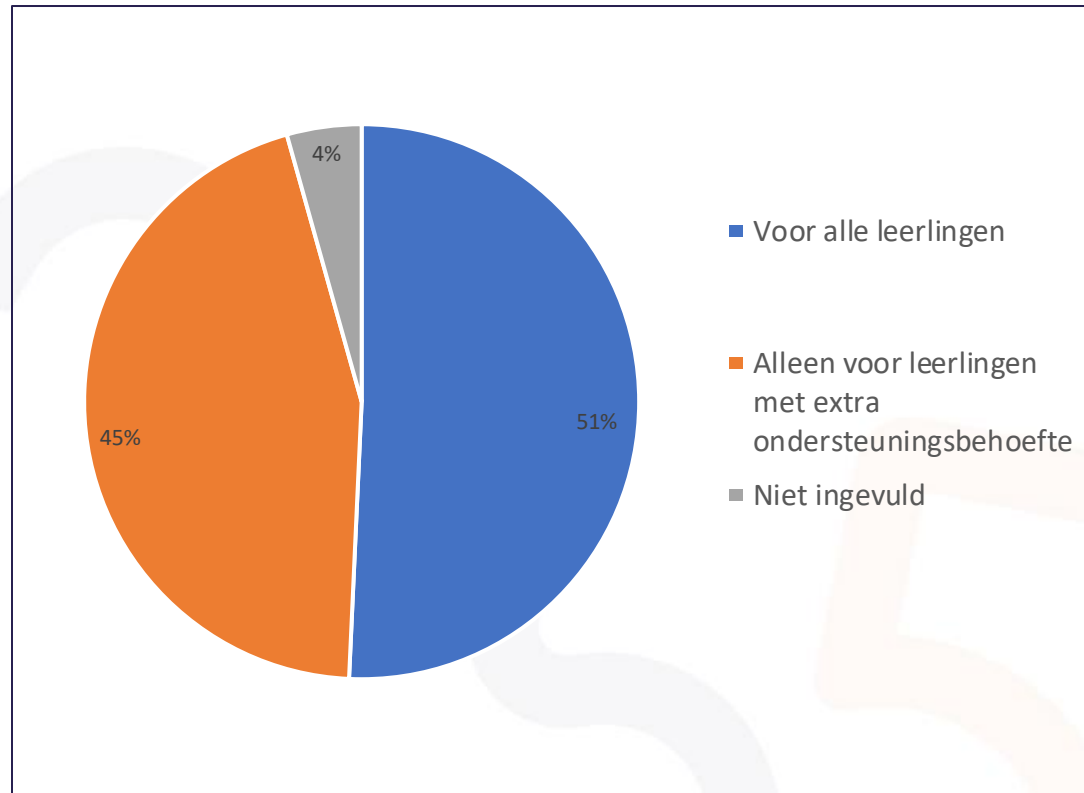
- 78% geeft aan dat er afspraken zijn over het toevoegen van het OPP als aanvulling op het OKR.
- Aangegeven wordt dat dit wel alleen van toepassing is bij het aanvragen van TLV. Over het algemeen geldt: indien er een OPP is, dan dient deze als bijlage aan het OKR te worden toegevoegd. Belangrijke opmerking hierbij is wel dat er toestemming moet worden gevraagd aan ouders.

Worden er, naast adviezen over het niveau, ook adviezen gegeven over het type school (vso) als het gaat over de ondersteuningsbehoefte?

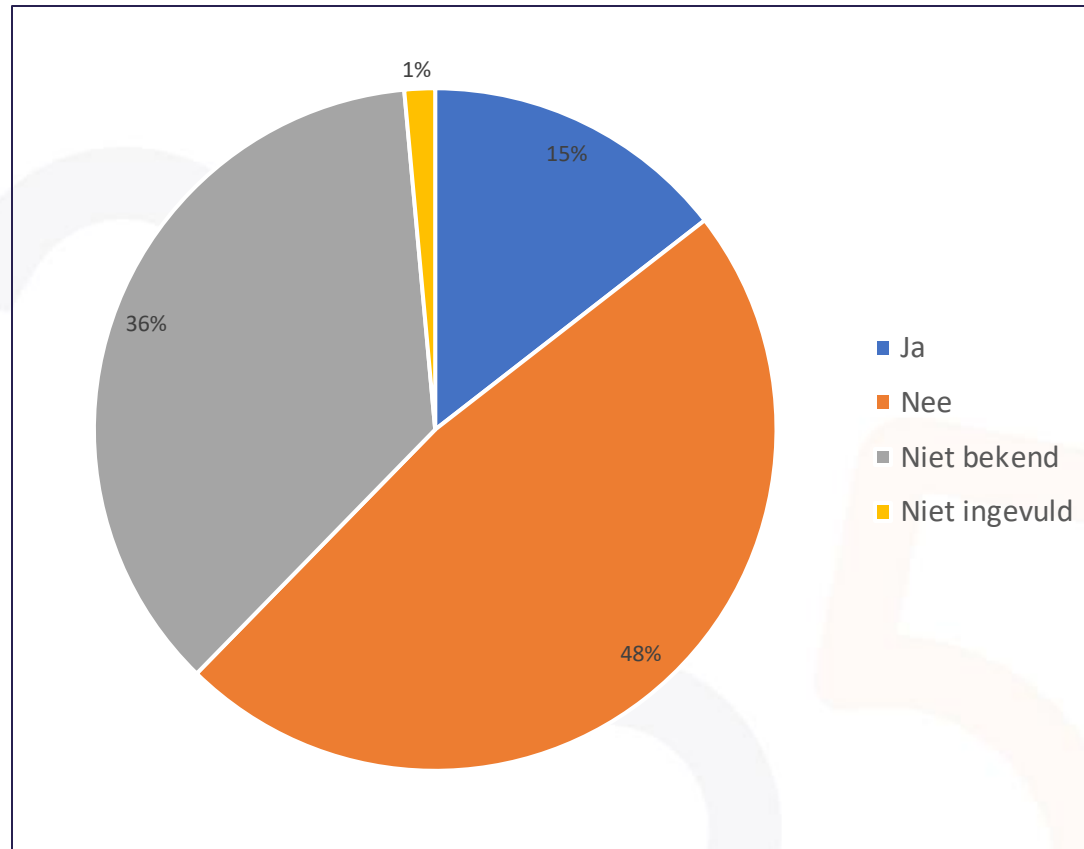
- 80% van de respondenten geeft aan dat er adviezen gegeven worden over het type school (vso) als het gaat over de ondersteuningsbehoefte. Echter, bij 9% is dat niet zo en 10% is het onbekend.
- In de toelichting op de vraag en de antwoordopties wordt duidelijk dat er bij het merendeel van de respondenten 'altijd wordt gekeken welke VSO school het beste past bij de (ondersteuningsbehoefte van de) leerling'.
- De processen kunnen wel iets anders ingevuld worden:
 - In het OKR geven scholen aan of de leerlingen extra ondersteuning behoeft in het VO of dat een setting van het VSO beter passend is.
 - Voor VSO wordt TLV-procedure VO gevolgd. Voor andere ondersteuning zoals bijvoorbeeld een trajectklas binnen een reguliere VO-school wordt soms voor een specifieke school plek gevraagd.

Voor welke leerlingen is er een warme overdracht?

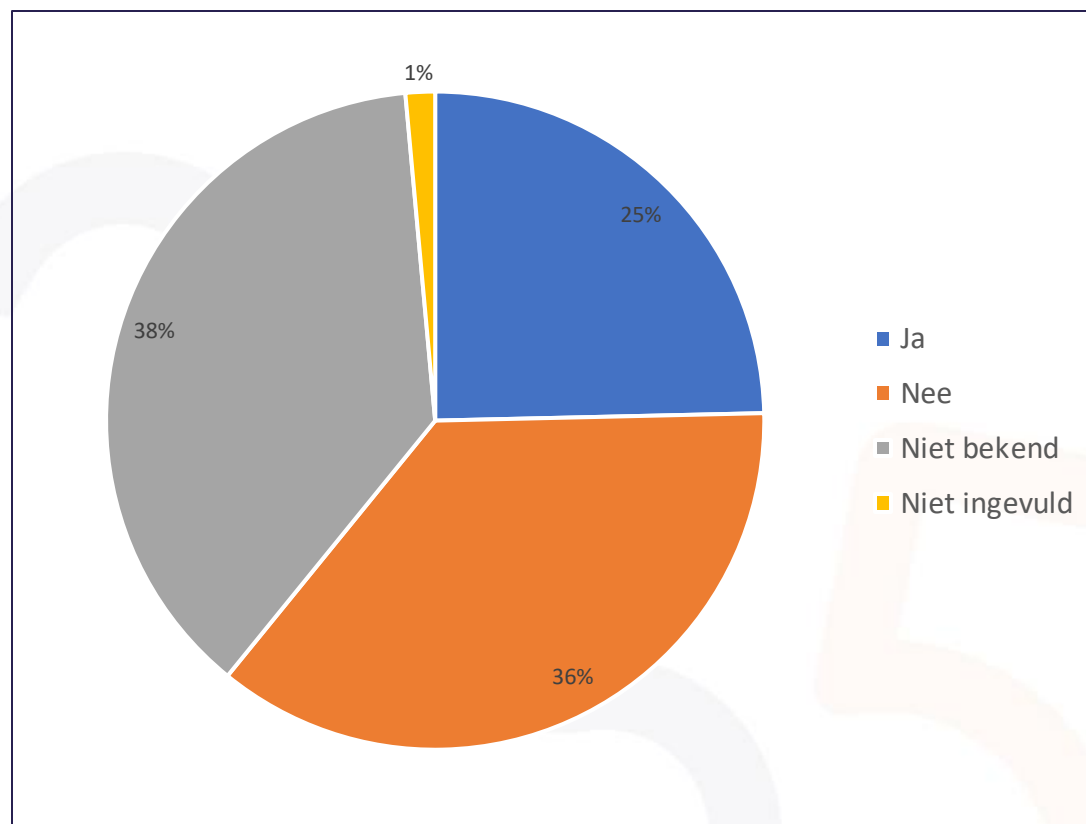
- Er is een duidelijke verdeling zichtbaar vanuit de antwoorden van de respondenten betrekking tot de warme overdracht voor leerlingen.
 - 51% geeft aan voor alle leerlingen een warme overdracht te verzorgen
 - 45% geeft aan alleen voor leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte in een warme overdracht te voorzien.
- Wat blijkt is dat tenminste bij leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte gezorgd wordt voor een warme overdracht, is er bij meer leerlingen behoefte dan kan dat over het algemeen. Het is niet iets wat vast ligt en kan per school verschillen wat de precieze aanpak is. Als het nog niet of onvoldoende gebeurt, dan wordt daar wel aan gewerkt.

Is de leerling betrokken bij de warme overdracht?

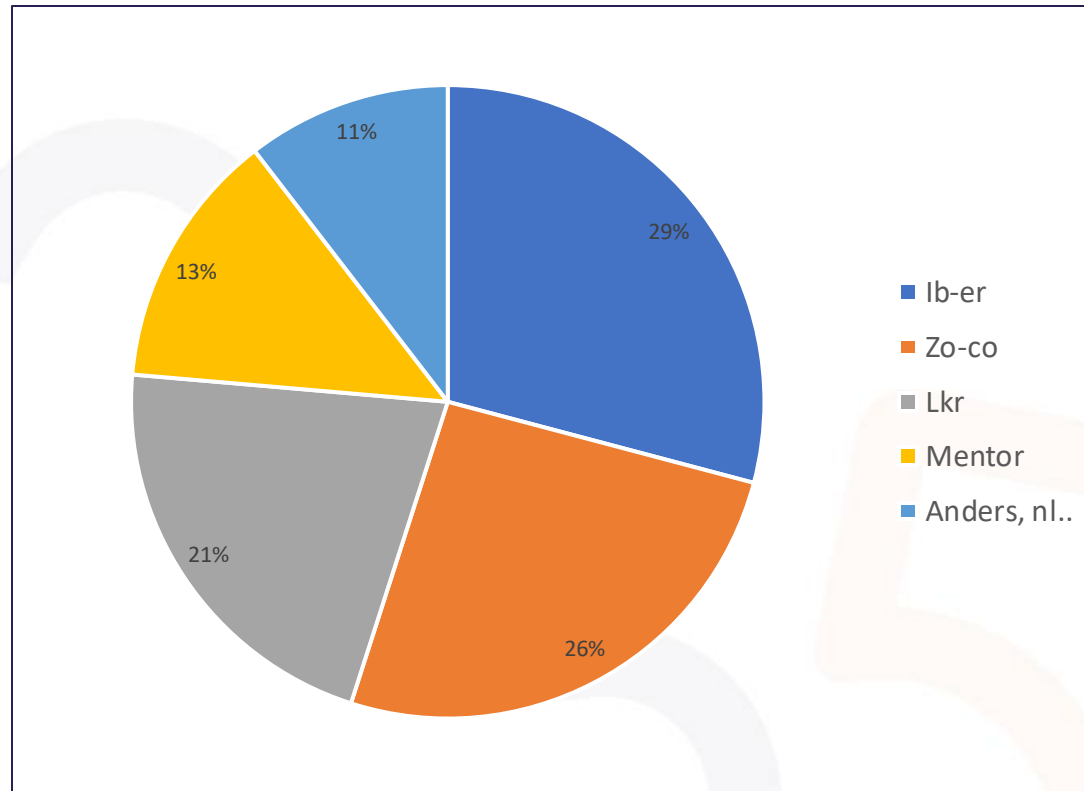
- Net iets minder dan de helft van de respondenten (49%) geeft aan dat de leerling niet betrokken is bij de warme overdracht. 36% van de respondenten geeft niet te weten of de leerling betrokken is en slechts 15% heeft ingevuld dat de leerling wel betrokken is bij de warme overdracht.
- Uit de toelichting blijkt dat het heel wisselend is of een leerling betrokken wordt, maar overwegend niet. Leerlingen zijn soms indirect via de ouders betrokken

Zijn ouders (en mogelijk betrokken zorgverleners) aanwezig bij de warme overdracht?

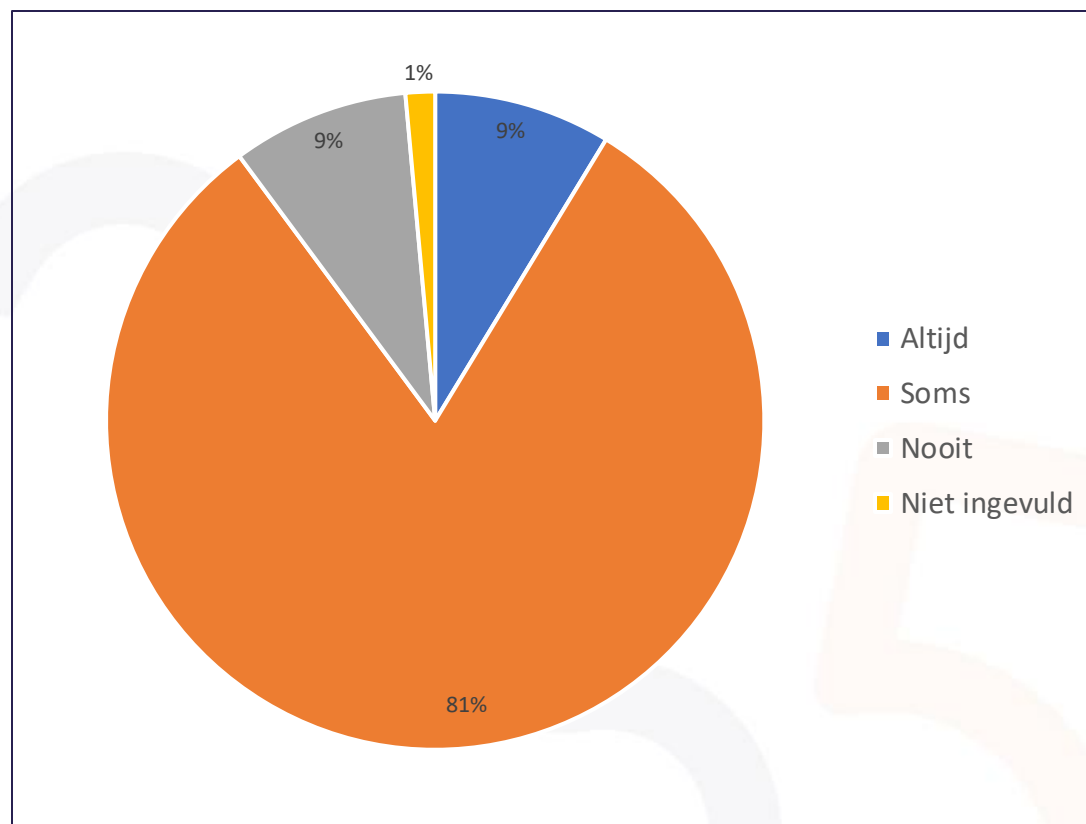
- Er is een verdeeldheid zichtbaar op basis van de antwoorden van de respondenten:
 - In 25% van de gevallen zijn ouders (en eventuele zorgverleners) aanwezig bij de warme overdracht
 - 36% geeft aan dat ouders (en eventuele zorgverleners) niet aanwezig zijn
 - 38% weet niet of ouders (en eventuele zorgverleners) aanwezig zijn bij de warme overdracht
- In de opmerkingen behorende bij deze vraag blijkt dat in de regel de ouders (en eventuele zorgverleners) niet betrokken zijn, terwijl een aantal aangeven dat wel wenselijk te vinden. Maar dat het ook verschilt per school of casus.

Wie zijn er vanuit de scholen betrokken bij de warme overdracht (meerdere antwoorden mogelijk):

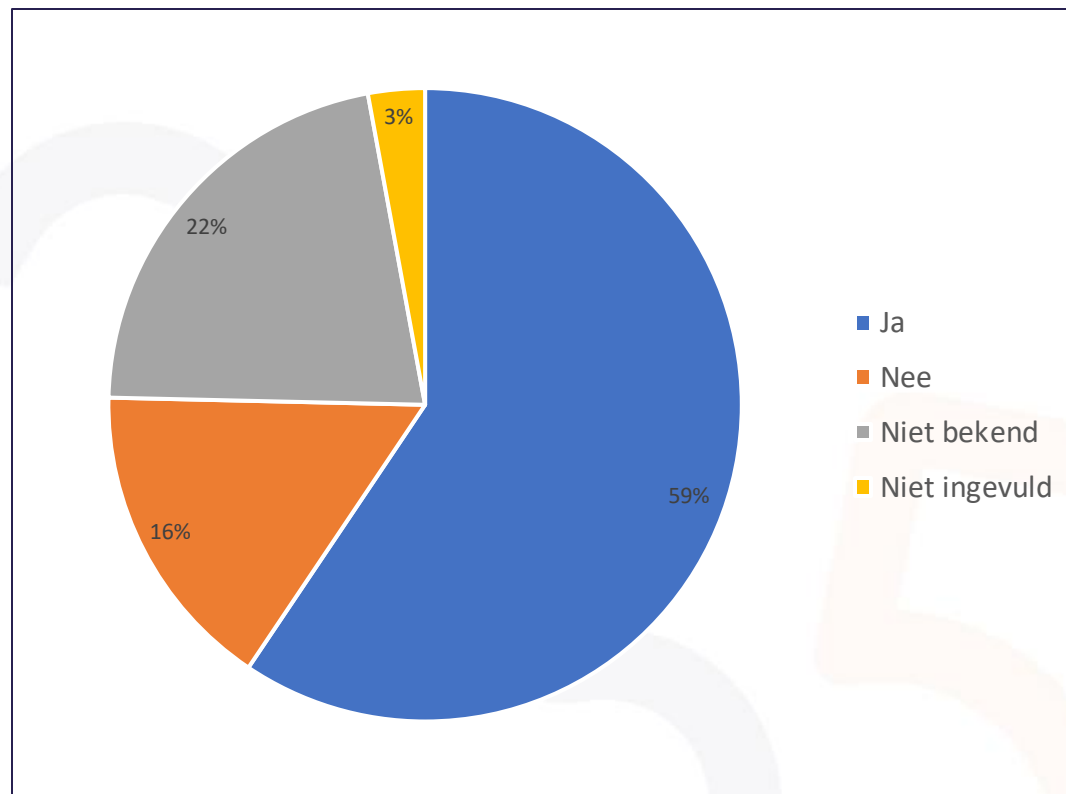
- Uit de antwoorden van de respondenten blijkt dat vanuit de school over het algemeen meerdere personen betrokken zijn bij de warme overdracht, het vaakst wordt de Ib-er betrokken, maar ook de zorgcoach en de leerkracht worden aangehaakt bij de overdracht.
- In de toelichting wordt aangegeven dat het vooral wisselt per school wie er betrokken worden. Andere functies die genoemd worden zijn:
 - Coördinator brugklas of leerjaar coördinator
 - Afdelingsleiders
 - Teamleider VO
 - Intakers VO
 - Orthopedagoog

Is het swv ook betrokken bij de overdracht van leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte?

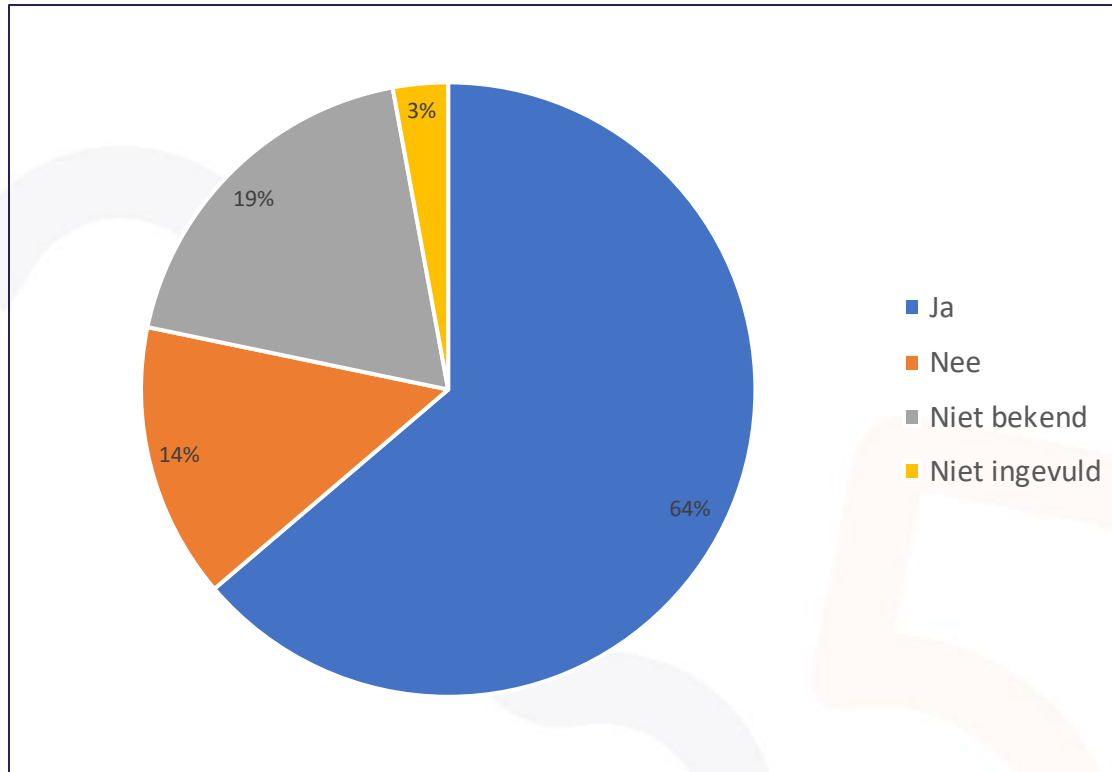
- Duidelijk wordt dat 81% van de respondenten aangeeft dat het Swv 'soms' betrokken is bij de overdracht van leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte.
- In de toelichting wordt aangegeven dat het afhankelijk is van de casus. Vaak wordt het swv alleen betrokken indien nodig, door een TLV aanvraag of door de inzet van een ambulante begeleider, in dat geval wordt vaker swv betrokken (PO en/of VO).

Is er tijdig zicht vanuit de swv-en op de nog niet geplaatste leerlingen?

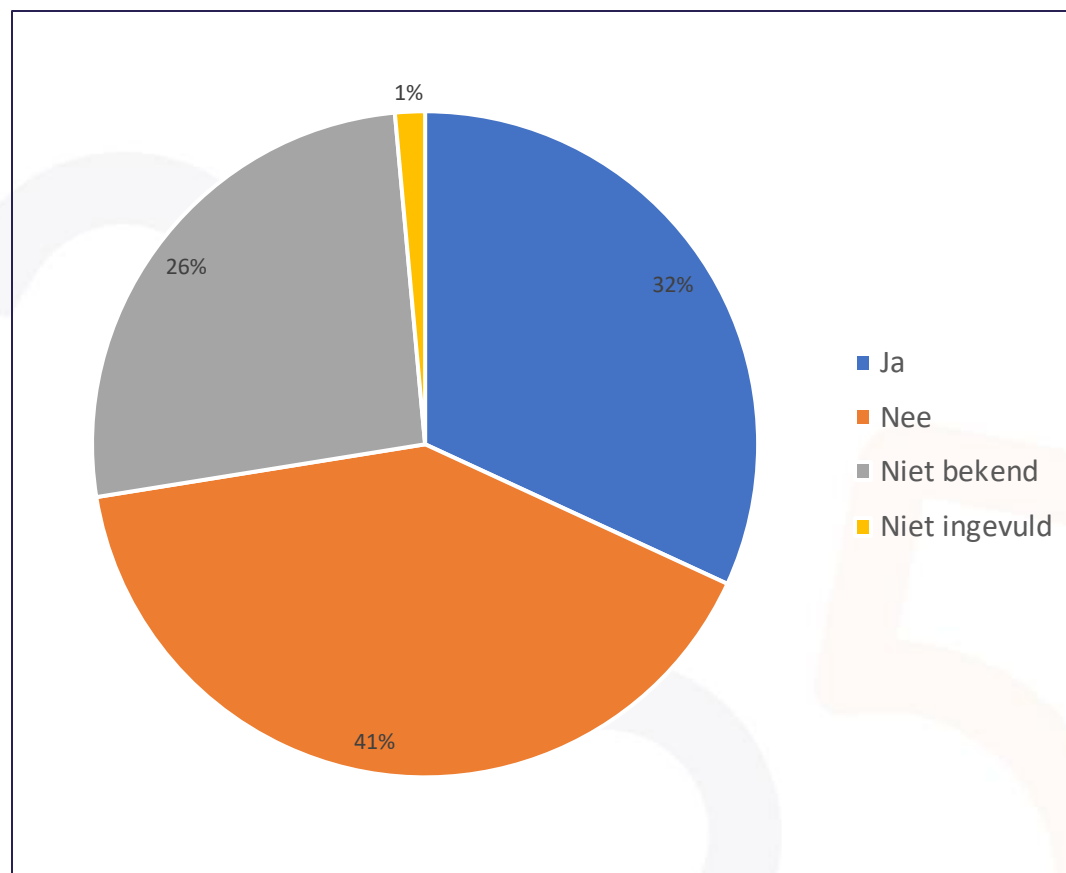
- 59% van de respondenten geeft aan dat er tijdig zicht vanuit de swv-en is op de nog niet geplaatste leerlingen. Belangrijk zijn de percentages 16% waarbij het niet het geval is en 22% waarbij het niet bekend is.
- Er zijn wat afhankelijkheden die daarbij van invloed zijn zoals; de openheid van de school, het systeem waar de school mee werkt en wie toegang heeft, wie betrokken zijn in de procedure. Doel is zeker tijdig zicht te hebben en dit te melden indien leerlingen nog niet geplaatst zijn.

Heeft het swv een rol bij leerlingen die afgewezen zijn op ondersteuningsbehoefte?

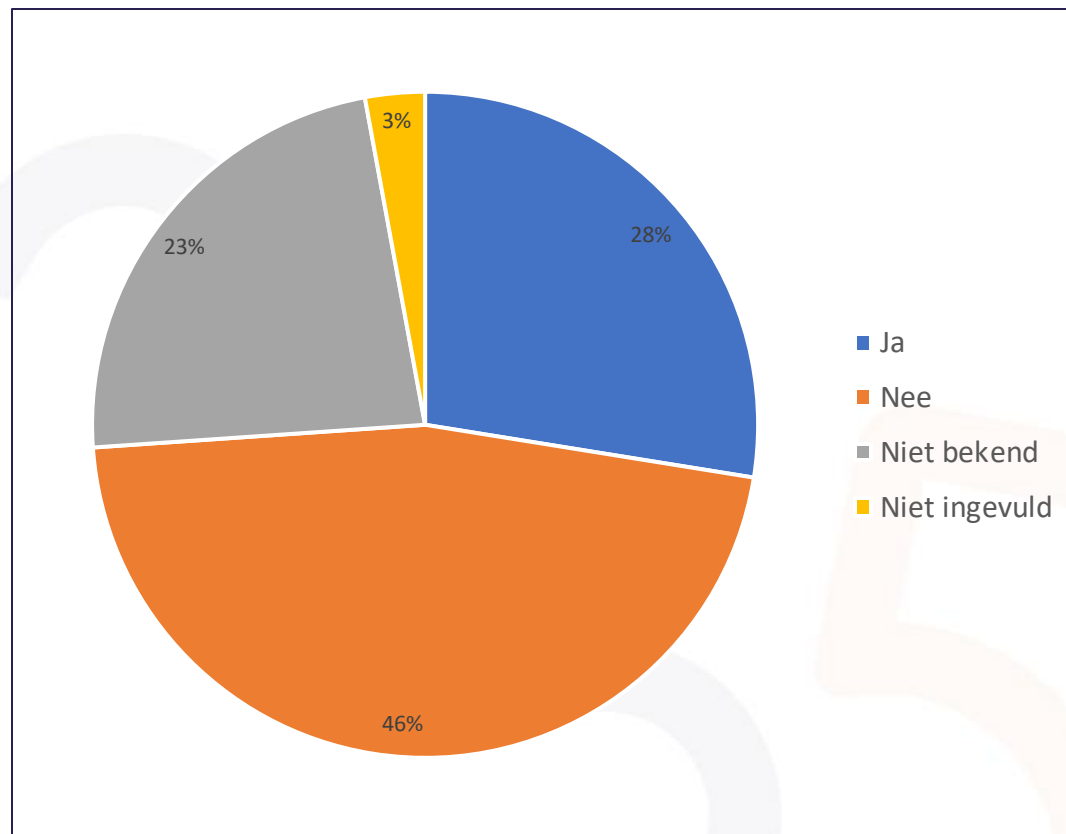
- Overwegend (64%), zo blijkt uit de antwoorden van de respondenten, heeft het swv een rol bij leerlingen die zijn afgewezen op ondersteuningsbehoefte. Toch geeft 14% aan dat het swv geen rol heeft en bij 19% is het onbekend.
- De rol die het swv vervult bij leerlingen die zijn afgewezen op ondersteuningsbehoefte is adviserend en meedenkend. Vaak wordt er vanuit de school om gevraagd, omdat het in basis een verantwoordelijkheid is van de school i.p.v. het swv.

Zijn er knelpunten binnen het swv over het nakomen van de zorgplicht?

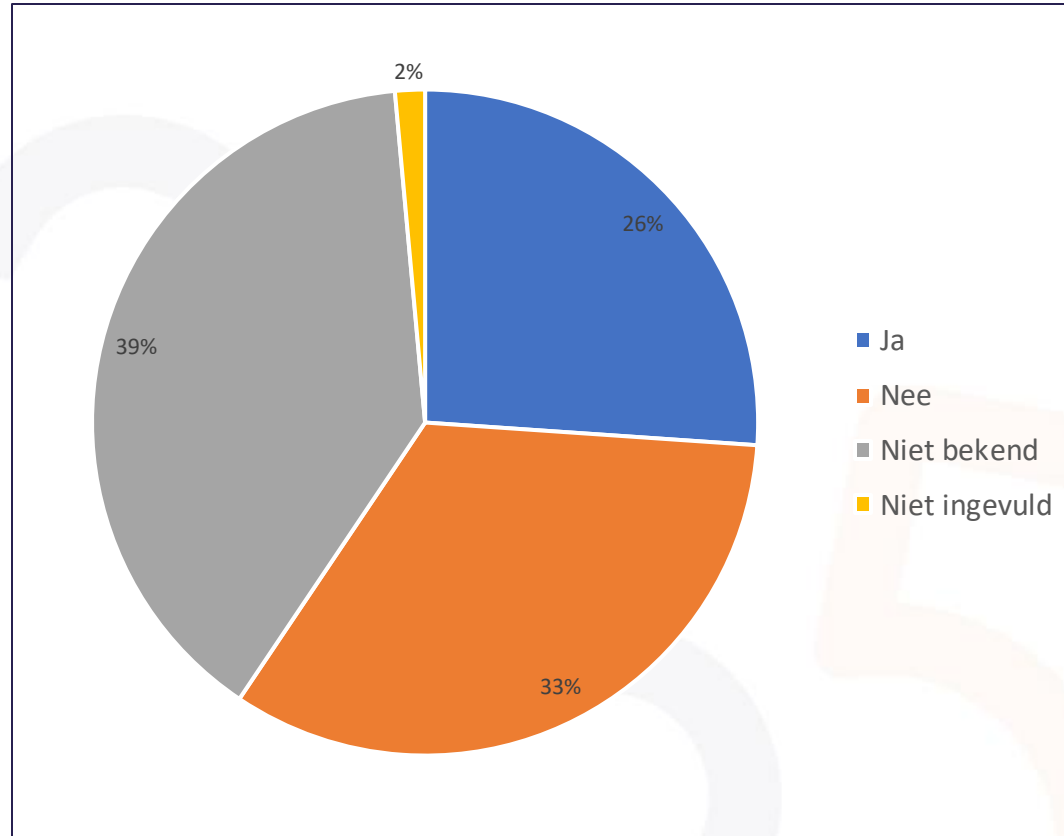
- De respondenten zijn verdeeld, 32% geeft aan dat er knelpunten zijn binnen het swv over het nakomen van de zorgplicht. Daarentegen geeft 41% aan dat er geen knelpunten zijn en bij 26% is het niet bekend.
- Knelpunten worden in de toelichting vaak omschreven als incidenteel. Aangegeven wordt dat het proces (nog) niet altijd even soepel verloopt, dat gebrek aan plaats op scholen (en melding daarvan) en financiën knelpunten kunnen opleveren, maar vaak als bekend is wie verantwoordelijk is, dan is het vlot opgelost.

Zijn er afspraken over monitoring na de start op het vo-vso in algemene zin?

- Bijna de helft (46%) van de respondenten geeft aan dat er geen afspraken zijn over monitoring na de start op de vo-vso in algemene zin. 28% geeft aan dat er wel afspraken zijn en 23% is het onbekend.
- Uit de toelichting wordt duidelijk dat dit bij de verantwoordelijkheid hoort van de school, of juist per school kan verschillen. Terugkoppeling wordt af en toe vastgelegd via een digitaal systeem, telefonisch of in een gesprek.

Zijn er afspraken over contact met de school van herkomst als een leerling een moeizame start heeft?

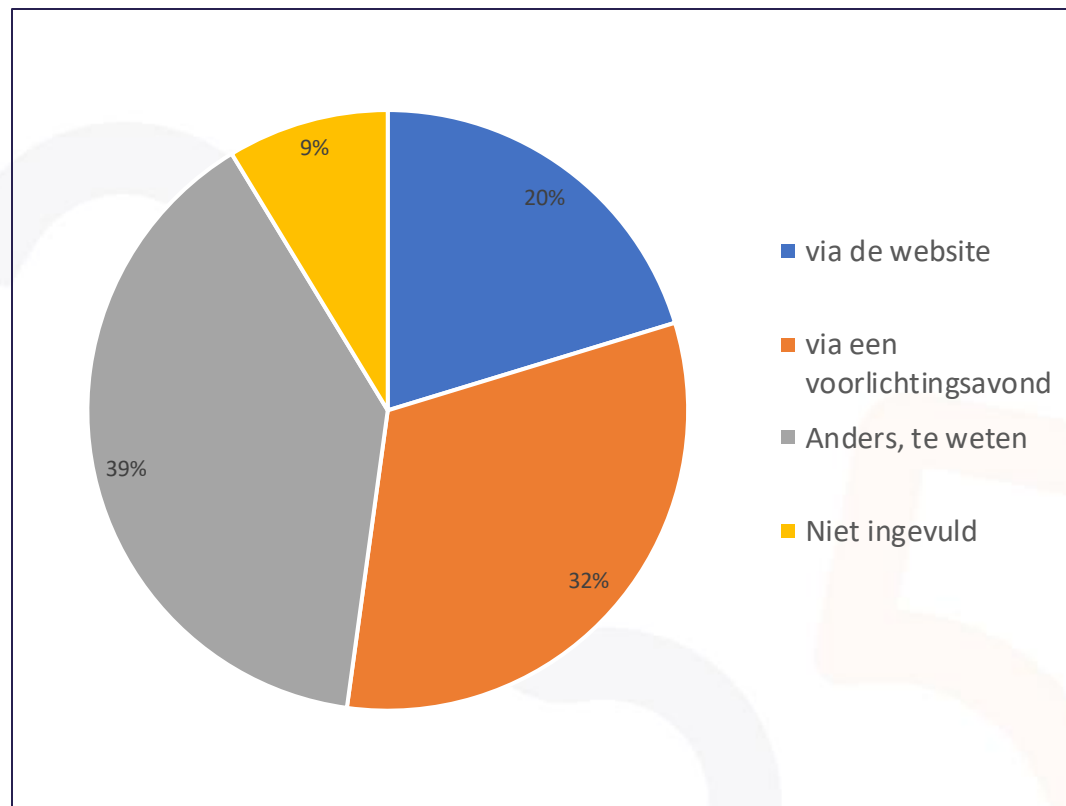
- Het merendeel van de respondenten geeft aan niet bekend te zijn met afspraken over contact met de school van herkomst als een leerling een moeizame start heeft.
- Aangegeven wordt dat er geen formele afspraken zijn, maar er over het algemeen wel gehandeld wordt naar de situatie (per casus afhankelijk welke stappen). Ook kan dit meegenomen worden bij de warme overdracht of een ander contactmoment.

Op welke manier worden ouders geïnformeerd over de algemene afspraken rondom de overgang van leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte?

- Ouders worden op diverse wijzen geïnformeerd over de algemene afspraken rondom de overgang van leerlingen met extra ondersteuningsbehoefte, veel in de vorm van een contactmoment of via website.
- De respondenten geven diverse voorbeelden van contactmomenten om ouders te informeren:
 - Gesprek met basisschool en zorgcoach
 - Gesprek vanuit de basisschool evt met ondersteuning van het swv
 - Gesprek met ouders en de mentor op de basisschool
 - Voortgangsgesprekken
 - Voorlichtingsavonden
 - Open dagen

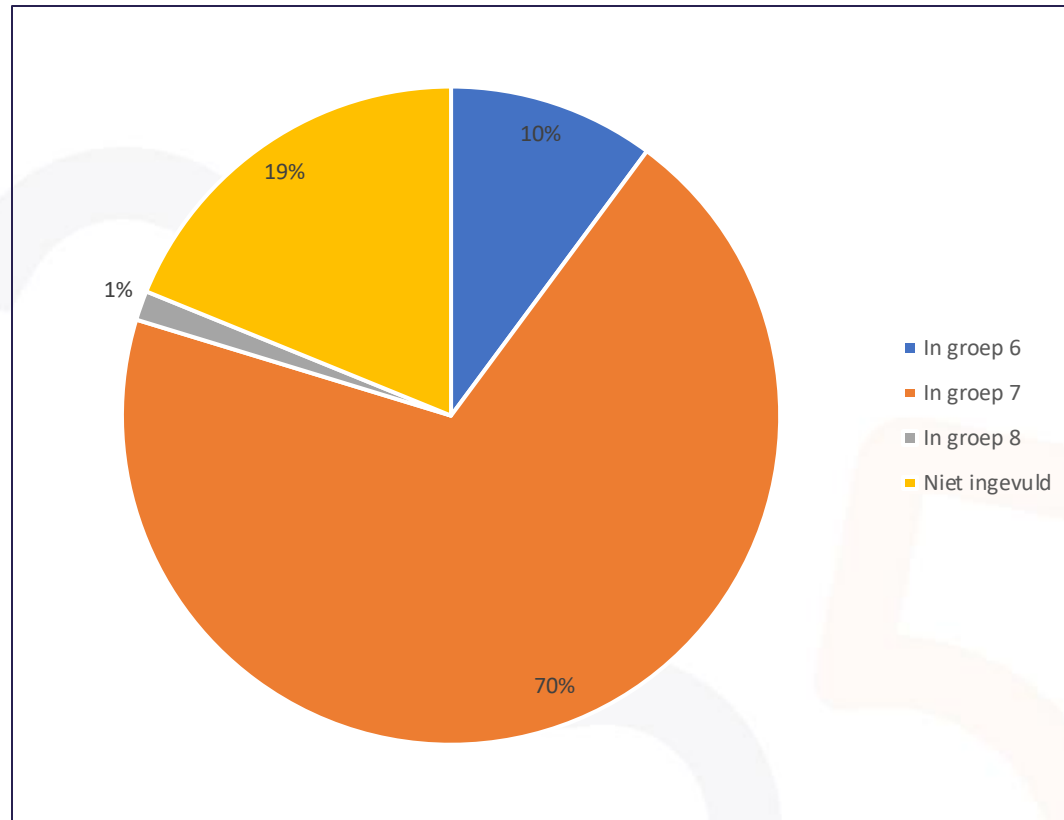
- Via de website of via documenten op de website wordt het vaakst benoemd naast de contactmomenten op school. Onderstaand een aantal voorbeelden:
 - Website: www.naarhetvo.nl
 - Website: www.brugweb.nl
 - Website: www.koersvo.nl/ouders/de-overstaproute/
 - Website van het samenwerkingsverband
 - Website van de basisschool
 - Protocol PO-VO vermeld op de website
 - De wegwijzer als document op de website
 - Video op de website van de basisschool
- Daarnaast worden er ook (nieuws)brieven, folders, flyers met ouders gedeeld om de informatie te delen.

Op welke manier worden ouders betrokken bij deze overgang als het gaat om hun eigen kind?

- De meeste respondenten (39%) geven aan dat ouders op een andere wijze dan via een voorlichtingsavond (32%) of via de website (20%), betrokken worden bij de overgang als het gaat om hun eigen kind.
- Er worden verschillende middelen of kanalen ingezet door de scholen om ouders te betrekken bij de overgang van hun kind zoals door het sturen van een nieuwsbrief, het Brugboek of keuzeschoolgids. Het vaakst wordt een persoonlijk gesprek benoemd.

Op welke manier worden de ouders voor de eerste keer geïnformeerd over het voorgenomen advies?

- De meeste respondenten (70%) geven aan dat ouders worden geïnformeerd over het voorgenomen advies als hun kind in groep 7 zit. Zo goed als alle respondenten (99%) geven aan dat de ouders voor groep 8 al voor de eerste keer geïnformeerd zijn over het voorgenomen advies.

Op welke manier worden ouders geïnformeerd over het ondersteuningsaanbod van de vo en vso scholen in het betreffende samenwerkingsverband?

- Ouders worden op diverse wijzen geïnformeerd over het ondersteuningsaanbod van de vo en vso scholen in het betreffende samenwerkingsverband, voornamelijk informatie via de basisschool wordt genoemd. Ook informatiemomenten zoals opendagen op het voortgezet onderwijs dragen bij aan het informeren.
- De respondenten geven diverse voorbeelden van contactmomenten om ouders te informeren:
 - Individueel gesprek tussen basisschool (vaak IB'er) en ouders, eventueel met ondersteuning van het samenwerkingsverband
 - Voortgangsgesprekken, leerlingbesprekingen en adviesgesprekken
 - Voorlichtingsavonden
 - Open dagen
 - Informatiebijeenkomsten op de PO en VO
 - Scholenmarkten
- Via de website of via documenten op de website wordt het vaakst benoemd naast de contactmomenten. Onderstaand een aantal voorbeelden:
 - Website van het samenwerkingsverband PO, VO en SOP's
 - Website van de basisschool
 - Schoolondersteuningsprofiel op de website van scholen
 - Website: www.koersvo.schoolprofielen.nl
 - Website: www.pporotterdam.nl
- De IB-er heeft een belangrijke rol bij de informatievoorziening van de ouders op de basisschool. Ook wordt nog de adviseur van het samenwerkingsverband vermeld als persoon aanvullend bij een contactmoment.
- Tot slot worden ook nog de inzet van posters, het brugboek en de schoolkeuzegids vermeld als informatiedragers.

Welke aanbevelingen t.a.v. informatievoorziening heb je om de overgang van leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte te verbeteren?

- Aanbevelingen en voorbeelden gegeven door de respondenten t.a.v. informatievoorziening laten zich categoriseren in een aantal onderwerpen:

- Eenduidigheid aan informatie
- Begrijpbaarheid en visualiseren van de informatie
- Tijdigheid van de informatie t.a.v. ouders
- Betrokkenheid van ouders en leerling
- Meer inzicht in wat de extra ondersteuningsbehoeften en mogelijkheden zijn
- Tijdigheid van contact ouders, PO school en VO school om met elkaar in gesprek te gaan
- Mogelijkheden voor een zachte landing van een leerling op het VO
- Warme overdracht vs. intakegesprekken aan de hand van de mate van ondersteuningsbehoefte

- Een aantal toelichtende quotes op een rij gezet:

- “Belangrijk is dat meer eenduidige informatie beschikbaar is voor iedereen. Neem zo vroeg mogelijk contact op met de VO school om met elkaar in gesprek te gaan.”
- “Meer inzicht in wat extra ondersteuningsbehoeften zijn: soms is het ‘slechts’ dyslexie, terwijl bij de ander het kruisje betekent dat de leerling overal ondersteuning bij nodig heeft.”
- “Een verbeterpunt is nadenken hoe de informatie voor ouders met kinderen die extra ondersteuning nodig hebben beter kan (begrijpelijker en meer visueel). En ook ouders en leerlingen meer en beter betrekken”
- “De warme overdracht (via tafeltjes gespreken tussen de scholen) alleen nog doen voor leerlingen zonder ondersteuningsvraag, of met een lichte vraag. Voor leerlingen met een zwaardere ondersteuningsvraag (of voor leerlingen waar spanning zit op de relatie met de ouders, bijvoorbeeld doordat ze belangrijke informatie niet willen delen) kun je beter een soort intakegesprek op de toekomstige school voeren. Dit is een grotere investering, maar dat doe je voor een beperkt aantal leerlingen.”
- “Zorg voor korte lijnen tussen de verbanden po en vo en de scholen. Maak vroegtijdig inschakelen van het vo mogelijk voor twijfel of bespreekleerlingen. Biedt verder een traject zachte landing aan voor leerlingen die bij de opstart vo extra aandacht nodig hebben.”
- "Ouders erop wijzen dat het in het belang van hun kind is om alle beschikbare informatie te delen en niet te denken: "Laat hem/haar maar met een schone lei beginnen"."

Welke aanbevelingen t.a.v. facilitering heb je om de overgang van leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte te verbeteren?

- Aanbevelingen en voorbeelden gegeven door de respondenten t.a.v. facilitering laten zich categoriseren in een aantal onderwerpen:

- Tijdige betrokkenheid/contact tussen ouders, PO school, VO school en leerling.
- Verbetering in de samenwerking tussen PO- en VO-scholen
- Passend overdracht systeem
- Centrale plek voor de leerling bij de overgang
- De beschikbaarheid van een transitiecoach voor (alle) leerlingen
- Leerlingen begeleiden in de overgang bijvoorbeeld door wen-momenten

- Een aantal toelichtende quotes op een rij gezet:

- “Het zou fijn zijn als scholen (PO) de scholen voor VO eerder benaderen voor overleg en afstemming. Het bespreken van wederzijdse verwachtingen kan heel helpend zijn in het vinden van de beste plek voor de leerling.”
- “Zorg voor een goed overdrachtssysteem, een makkelijk te bereiken en te lezen website, ondersteun de professionals in de scholen zodat zij het protocol goed uit kunnen voeren en ondersteun op casusniveau bij complexe dossiers.”
- “De leerling een belangrijke plek geven in de overgang.”
- “Iedere leerling zou een transitiecoach o.i.d. moeten hebben, die ook de hulpverlening betreft.”
- Samenwerking tussen PO- en VO-scholen op het gebied van de overgang van HB-leerlingen
- Jongeren alvast laten wennen op de gekozen VO-school door bijvoorbeeld 1 keer per week of maand een middag mee te draaien

Welke aanbevelingen t.a.v. wetgeving heb je om de overgang van leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte te verbeteren?

- Aanbevelingen en voorbeelden gegeven door de respondenten t.a.v. wetgeving laten zich categoriseren in een aantal onderwerpen:

- Goed kijken naar de zorgplicht bij de overstap
- Financiering voor een VSO vs. een regulier VO-school geeft soms frictie
- Samenwerkingsverbanden samenvoegen, tenminste op dit onderwerp.
- Duidelijkheid over wat er in een OPP moet staan

- Een aantal toelichtende quotes op een rij gezet:

- “Zorgplicht voor VO na aanmelding wordt soms als lastig ervaren met het argument dat men de leerling onvoldoende kent. “
- “Kind en ouder/ verzorger fysiek aanwezig bij de warme overdracht.(Betere) terugkoppeling van resultaten in álle opzichten van de leerling.”
- “Financiering van VSO is soms een bottleneck. Ouders willen hun kind graag plaatsen op een VSO school (verder weg). Reguliere VO school (dichter bij) geeft aan ook de ondersteuning te kunnen bieden. Geeft frictie.”
- “De mogelijkheid tot het maken van één samenwerkingsverband (schotten po en vo weg)”
- “Wellicht meer duidelijkheid over wat er in een OPP hoort te staan en over de overdracht van OPP (dat ouders hier niet 'voor' kunnen gaan liggen om de leerling 'een nieuwe kans' te geven)”

Welke aanbevelingen in het algemeen heb je om de overgang van leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte te verbeteren?

- Aanbevelingen en voorbeelden gegeven door de respondenten laten zich categoriseren in een aantal onderwerpen:

- Betrokkenheid van ouders en leerlingen
- Contact tussen de betrokken partijen
- Overgangsarrangementen t.b.v. de leerling
- Informatievoorziening in alle facetten van het proces 'overgang'
- Onderwijsbehoeften en praktische invulling van de ondersteuning

- Een aantal toelichtende quotes op een rij gezet:

- “Grotere rol voor ouders en leerlingen bij de warme overdracht.”
- “Meer contact tussen het SWV PO en SWV VO over de procedures en de stand van zaken van leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte. Dit alles om goed op de hoogte te zijn van elkaars werkwijze en knelpunten om zodoende met elkaar in ontwikkeling te zijn ten goede van het kind.”
- “Wij bieden vanuit ons SWV overgangsarrangementen aan voor leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte. Een vertrouwd gezicht maakt kennis met de leerling na de meivakantie groep 8 en blijft in ieder geval tot de herfstvakantie klas 1 betrokken. PO en VO dienen deze aanvraag samen in orde te maken.”
- “Het protocol, de werkwijze en communicatie rondom po-vo vraagt om voortdurende afstemming en verbetering.”
- “De onderwijsbehoeften zijn soms een drempel voor het vo. Individuele aanpassingen voor een leerling wat betreft meubilair/ aanpassingen, gaan vaak wel goed. Maar bijvoorbeeld ondersteuning van planning, rustmomenten tijdens de dag, de wisselingen beperken van lokalen is op tl/ havo/vwo er ingewikkeld te organiseren en uit te voeren.”